

**INFRAȚIUNEA DE TRĂDARE
DE PATRIE ÎN LEGISLAȚIA PENALĂ
A REPUBLICII MOLDOVA –
VULNERABILITĂȚI, PROVOCĂRI
ȘI SOLUȚII**

Radion COJOCARU,
profesor universitar, doctor

**THE CRIME OF TREASON
IN THE CRIMINAL LEGISLATION
OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA –
VULNERABILITIES, CHALLENGES
AND SOLUTIONS**

Radion COJOCARU,
PhD, university professor

Influențarea și perturbarea proceselor democratice din Republica Moldova de clișeele imperiale și expansioniste, secesionism și separatism, războiul hibrid informațional, fraudări din exterior a proceselor electorale etc., sunt condiționate în mare parte de vulnerabilitățile pe care le prezintă securitatea națională. Obiectivul direct al prezentului studiu îl constituie examinarea critică a infracțiunii de trădare de patrie prin prisma legislației penale a Republicii Moldova, la baza incriminării căreia stă ideea protejării securității statului prin mijloace juridico-penale. În rezultatul cercetării au fost identificate și explicate mai multe vulnerabilități, determinate în mare parte de necorespunderea efectului preventiv al legii penale cu noile manifestări și conduite orientate spre securitatea internă și externă a Republicii Moldova. În context, autorul a fundamentat necesitatea operării unor amendamente legislative de optimizare, modernizare și eficientizare a prestației preventive ale legii penale în adresa conduitelor criminale care periclitează sau vatămă efectiv securitatea națională.

Cuvinte-cheie: securitate, incriminare, infracțiune, răspundere penală, trădare de patrie etc.

The influence and disruption of democratic processes in the Republic of Moldova by imperialist and expansionist clichés, secessionism and separatism, hybrid informational warfare, and external interference in electoral processes are largely conditioned by the vulnerabilities posed by national security. The primary objective of this study is a critical examination of the crime of treason as viewed through the criminal legislation of the Republic of Moldova, where the incrimination is based on the idea of protecting state security through legal and penal means. As a result of the research, several vulnerabilities have been identified and explained, mainly determined by the lack of alignment between the preventive effect of criminal law and new behaviours and actions aimed at the internal and external security of the Republic of Moldova. In this context, the author has justified the need for legislative amendments to optimize, modernize, and improve the preventive effectiveness of criminal law in addressing criminal behaviours that endanger or harm national security.

Keywords: security, incrimination, crime, criminal liability, treason, etc.

1. INTRODUCERE

Republicii Moldova care a apărut la sfârșitul secolului XX ca stat independent și suveran drept efect al destrămării imperiului sovietic, parcurge o perioadă de tranziție deosebit complexă în direcția democratizării societății și realizării pe această cale a integrării europene. Contextul geopolitic actual determinat de războiul de agresiune declanșat de Federația Rusă împotriva Ucrainei, războiul hibrid, separatism și pericolele extinderii acestuia, fraudarea masivă a proceselor electorale săvârșite prin coruperea din exterior a alegătorilor, vulnerabilitatea energetică a Republicii Moldova, se înscriu printre multiplele probleme

1. INTRODUCTION

The Republic of Moldova, which emerged as an independent and sovereign state at the end of the 20th century as a result of the dissolution of the Soviet empire, is undergoing a particularly complex transitional period towards democratizing society and achieving European integration through this process. The current geopolitical context, shaped by the aggression war initiated by the Russian Federation against Ukraine, hybrid warfare, separatism, and the threats of its expansion, massive electoral fraud through external voter corruption, and the Republic of Moldova's energy vulnerability, represents just a fraction of the many issues

me care țin de asigurarea protecției securității naționale. În context, se face necesară reevaluarea conceptuală a faptelor de pericol prin care este amenințată securitatea națională și reactualizarea pe această bază a măsurilor de natură politică, economică, juridică, militară, organizatorică destinate prevenirii acestor fapte.

O însemnătate deosebită în acest sens o au mijloacele juridice, care cimentează arsenalul protector al securității statului, fiind reprezentate de totalitatea actelor normative, care reglementează conduita subiecților în cadrul raporturilor sociale de asigurare a securității statului [1]. O importanță protectoare deosebită în acest sens o au reglementările juridico-penale chemate să asigure ocrotirea penală a securității statului prin incriminarea și sancționarea conduitelor de pericol. În lista conduitelor ilicite de acest gen se înscrie infracțiunea de trădare de patrie incriminată la art. 337 C.pen. al Republicii Moldova.

Motivația autorului în alegerea obiectului de corectare poate fi explicată prin mai multe rațiuni. În primul rând, doctrina de specialitate din Republica Moldova este lapidară în abordarea științifică a infracțiunii de trădare de patrie, neexistând lucrări dedicate care ar permite o abordare critică și cercetare evolutiv-progresivă a fenomenului. Valorosoasele cursuri universitare, manualele și tratatele de specialitate existente în materie permit doar cunoașterea cognitivă a infracțiunii de trădare de patrie. În cel de al doilea rând, este necesară o reevaluare a eficienței normei de incriminare statuate la art. 337 C.pen. și a măsurii în care aceasta acoperă protecția securității împotriva noilor pericole la care este expusă. Pentru a doza efectul preventiv al legii penale și controlul social asupra criminalității, noile realități ale timpului urmează a fi dimensionate la capacitatea instrumentarului penal de prevenire a respectivele conduite antisociale.

În context, obiectivul imediat urmărit de către autor îl formează analiza critică a cadrului normativ-penal al Republicii Moldova dedicat incriminării infracțiunii de trădare de patrie și evaluarea măsurii în care acesta corespunde actualelor tendințe pe care le poate îmbrăca o asemenea faptă. Obiectivul mediat mai îndepărtat al studiului îl formează argumentarea unor soluții legislative, care ar doza efectul preventiv al legii penale în domeniul trădării de patrie.

tied to ensuring national security protection.

In this context, there arises the need to conceptually reassess the dangerous acts threatening national security and to update the political, economic, legal, military, and organizational measures aimed at preventing these acts.

Of particular importance in this regard are legal instruments, which consolidate the protective arsenal of state security and encompass all normative acts regulating the conduct of subjects within the framework of social relations ensuring state security [1]. A particularly significant protective role is played by criminal-legal regulations, tasked with providing criminal protection of state security through the incrimination and sanctioning of dangerous behaviors. Among the illicit conducts of this kind is the crime of treason, incriminated under Article 337 of the Criminal Code of the Republic of Moldova.

The author's motivation in selecting the object of correction can be explained by several reasons. First, specialized doctrine in the Republic of Moldova is sparse in its scientific approach to the crime of treason, and there are no dedicated works that would allow for a critical and evolutionarily progressive examination of the phenomenon. The valuable university courses, textbooks, and specialized treatises available on the subject merely provide a cognitive understanding of the crime of treason.

Second, it is necessary to reassess the effectiveness of the incrimination norm provided by Article 337 of the Criminal Code and the extent to which it sufficiently protects against new threats faced by national security. To balance the preventive effect of criminal law and social control over criminality, the realities of the time must align with the capacity of criminal tools to prevent such antisocial behaviors.

Thus, the immediate objective pursued by the author is the critical analysis of the criminal-normative framework of the Republic of Moldova concerning the incrimination of the crime of treason and the assessment of its alignment with contemporary trends in such conduct. The broader, longer-term objective of the study is to propose legislative solutions that would enhance the preventive effect of criminal law in the area of treason.

2. SCURT ISTORIC

În dreptul feudal românesc, care în cea mai mare parte avea un caracter cutumiar, infracțiunea de trădare avea o accepțiune vastă, care includea diverse acte criminale: ridicarea de arme împotriva domnitorului; pretenția la tron; împotrivirea față de domnul țării; nerăspunderea la chemarea domnului; închinarea către un pretendent la tron etc. Cea mai gravă era considerată *hiclenia* (de la magiară „*hitlen*” – fără credință, trădător), cu variantele de *viclenie*, *vicleșug*, precum și *hainie* (*hain* – trădător) [3, p. 437]. *Hainie* era denumită mai ales fapta de trădare săvârșită față de Imperiul Otoman.

În cazul „*hicleniei*” au fost atestate cazuri de aplicare a răspunderii penale colective, pedeapsa fiind aplicată nu doar în privința făptuitorului, ci și în privința membrilor de familie a acestuia: „*Vasile Lupu pedepsind pentru necredință pe boierul Pătrașcu Ciogolea la executat împreună cu fiul său, pe care Ciogolea îl luase cu el; Aron-vodă tiranul după războiul cu pretendentul Bogdan, prigonind ca hicleni pe toți partizanii acestuia, l-a ucis nu numai pe el, ci și semințiile lor și vinovați și nevinovați*” [3, p. 437].

În C.pen. al Regatului Român din 1864 erau aspru pedepsite faptele de trădare de patrie. În acord cu art. 66 era pedepsit cu muncă silnică pe toată viața, românul care purta armele împotriva țării. Potrivit art. 67 C.pen., cu aceeași pedeapsă era sancționat și cetățeanul roman care uneltea mașinații sau purta înțelegeri cu guverne ale țărilor străine sau cu agenții lor, în scopul provocării unui război contra statului roman, înlesnirii ocupației străine sau răsturnării guvernului statului roman. În varianta agravată, fapta se sancționa cu recluziune dacă săvârșirea ei se solda cu ocuparea teritoriului sau cu răsturnarea guvernului.

În acord cu art. 68 al aceleiași legiuiri erau pedepsite cu muncă silnică următoarele fapte de trădare: „*predarea de orașe, porturi, locuri întărite sau ori-ce alte posturi de apărare; predarea de case publice, arsenale, magazii sau depozite de arme, munițiuni sau alte obiecte de război, sau ori-ce fel de bastimente ale țării; procurarea pentru inamic de soldați, boi, proviziuni de hrană, arme sau munițiuni de război, precum îndemnul soldaților armatei române a trece la inamic; comunicarea inamicului despre planurile de operațiuni militare sau planurile locurilor sau posturilor întărite; servirea inamicului cu spioni sau călăuze sau vor fi ajutarea și ascunde-*

2. BRIEF HISTORICAL OVERVIEW

In Romanian feudal law, which was largely customary in nature, the crime of treason had a broad interpretation, encompassing various criminal acts: taking up arms against the ruler, claiming the throne, opposing the ruler, failing to respond to the ruler’s summons, pledging allegiance to a pretender to the throne, etc. The most serious form was known as *hiclenia* (from the Hungarian *hitlen* – faithless, traitor), with variations such as *viclenie* (deceit) or *vicleșug* (craftiness), as well as *hainie* (from *hain* – traitor) [3, p. 437]. *Hainie* referred especially to acts of treason committed against the Ottoman Empire.

In cases of *hiclenia*, there were instances of collective criminal liability, where punishment was applied not only to the perpetrator but also to their family members: “*Vasile Lupu, punishing the boyar Pătrașcu Ciogolea for disloyalty, had him executed along with his son, whom Ciogolea had brought with him; Aron Vodă the Tyrant, after the war with pretender Bogdan, persecuted all of Bogdan’s supporters as traitors, killing not only him but also his kin, both guilty and innocent*” [3, p. 437].

In the Penal Code of the Romanian Kingdom of 1864, acts of treason were severely punished. Article 66 prescribed life penal labor for a Romanian citizen who took up arms against the country. According to Article 67, the same penalty was imposed on a Romanian citizen who conspired or colluded with foreign governments or their agents to provoke war against the Romanian state, facilitate foreign occupation, or overthrow the government. In aggravated cases, the crime was punishable by imprisonment if it resulted in the occupation of territory or the overthrow of the government. Article 68 of the same code penalized with penal labor the following acts of treason: “*surrendering cities, ports, fortified locations, or other defensive positions; surrendering public buildings, arsenals, warehouses, or weapon depots; supplying the enemy with soldiers, oxen, food, weapons, or ammunition; inciting Romanian army soldiers to defect to the enemy; communicating to the enemy plans for military operations or maps of fortified locations or positions; serving the enemy as spies or guides or aiding and hiding enemy spies; inciting revolts within the country’s defense forces*” [4].

rea spionilor inamicului; ațâțarea de revolte în trupele de apărare ale țării” [4].

După raptul Basarabiei de către Uniunea Sovietică, ce s-a produs în rezultatul încheierii Pactului Ribbentrop-Molotov din 23 august 1939, pe teritoriul Republicii Sovietice Socialiste Moldovenești (RSSM), constituită în anul 1940 ca republică unională, s-a aplicat Codul penal al Republicii Sovietice Socialiste Ucraina (RSSU) din 1927. În conformitate cu art. 54^{1a} trădarea de patrie era săvârșită de către un cetățean al URSS în dauna capacității de apărare, independenței sau inviolabilității teritoriale prin: spionaj, divulgarea secretului militar sau de stat, trecerea de partea dușmanului, fuga în străinătate, inclusiv pe cale aeriană [5, p. 92]. Pentru comiterea infracțiunii era aplicată pedeapsa capitală prin împușcarea cu confiscarea integrală a averii, iar dacă fapta era comisă în prezența formelor agravante – închisoare de până la 10 ani sau confiscarea integrală a averii.

O noțiunea similară a trădării de patrie a fost prevăzută și în C.pen. al RSSM din 1961, aplicat în Republica Moldova până la adoptarea C.pen. din 2002, pus în vigoare în 2003. Incriminarea era amplasată la art. 61 C.pen. ca fiind trecerea de partea dușmanului, spionaj, divulgare a secretului de stat sau militar unui stat străin, fuga în străinătate sau refuzul de a se întoarce din străinătate, acordarea de ajutor unui stat străin la îndeplinirea activității dușmănoase împotriva Republicii Moldova, precum și complotul în scopul de a pune mâna pe putere.

3. REZULTATE ȘI DISCUȚII

3.1. DREPT PENAL COMPARAT Republica Austria

În C.pen. austriac sediul incriminator este statuat în Titlul XIV al Părții speciale cu titlul generic de „Înalta trădare și alte agresiuni împotriva statului”. Fapta cu titlul marginal de „Înalta trădare” este prevăzută la §242 și poate fi săvârșită prin două modalități normative cu caracter alternativ: 1) acțiunea de modificare prin aplicarea sau amenințarea aplicării violenței a Constituției Republicii Austria; 2) acțiunea de separare a unui teritoriu care aparține Republicii Austria. În ambele sale modalități infracțiunea se pedepsește cu închisoare de la 10 ani la 20 de ani [6].

Fapta de pregătire a înaltei trădări este sancționată cu închisoare de la 1 an până la 10 ani la § 244 C.pen. austriac și presupune

Following the annexation of Bessarabia by the Soviet Union as a result of the signing of the *Ribbentrop-Molotov Pact* on August 23, 1939, the Penal Code of the Ukrainian Soviet Socialist Republic (USSR) from 1927 was applied in the Moldavian Soviet Socialist Republic (MSSR), established in 1940 as a union republic. According to Article 541a, treason was defined as actions by a citizen of the USSR against the defense capability, independence, or territorial integrity of the USSR, such as espionage, disclosure of military or state secrets, siding with the enemy, or fleeing abroad (including by air) [5, p. 92]. Punishment for this crime included the death penalty by shooting, with the confiscation of all property. In cases of aggravating circumstances, imprisonment of up to 10 years or full confiscation of property was applied.

A similar notion of treason was included in the Penal Code of the MSSR of 1961, which was applied in the Republic of Moldova until the adoption of the 2002 Penal Code, effective from 2003. Treason was defined in Article 61 of the Penal Code as siding with the enemy, espionage, disclosure of state or military secrets to a foreign state, fleeing abroad or refusing to return from abroad, assisting a foreign state in hostile activities against the Republic of Moldova, as well as conspiracy to seize power.

3. RESULTS AND DISCUSSIONS

3.1. COMPARATIVE CRIMINAL LAW Republic of Austria

In the Austrian Penal Code, the criminal offense of treason is established in Title XIV of the Special Part, under the generic title “High Treason and Other Aggressions Against the State.” The act under the marginal title of “High Treason” is provided in §242 and can be committed in two alternative normative ways: 1) the action of modifying the Constitution of the Republic of Austria through the use or threat of violence; 2) the action of separating a territory that belongs to the Republic of Austria. In both forms, the offense is punishable by imprisonment for 10 to 20 years.

The act of preparing high treason is punishable with imprisonment from 1 year to 10 years under §244 of the Austrian Penal Code and involves a prior agreement to commit an act of high treason, preparation in another

înțelegerea prealabilă de săvârșire a unui act de înaltă trădare, pregătirea într-un alt mod a unui act de înaltă trădare dacă există pericolul săvârșirii unui asemenea act, inclusiv pregătirea unui act de înaltă trădare împreună cu o putere străină [6].

Fapta de „organizații anti-stat” descrisă la § 246. C.pen. al Republicii Austria face parte din categoria agresiunilor contra statului austriac și presupune constituirea unei organizații al cărei scop exclusiv sau parțial îl formează subminarea independenței, formei de organizare statală reglementată de Constituție, instituțiilor constituționale, inclusiv a unuia dintre landurile federale ale statului austriac. Fapta se sancționează cu închisoare de la 6 luni la 5 ani. Aceiași pedeapsă este instituită și pentru persoana care conduce o asemenea organizație, recrutează membri sau realizează orice acțiuni de sprijinire a acesteia. O pedeapsă mai blândă (închisoare de până la 1 ani) este instituită pentru cel care participă la o „organizație anti-stat” [6].

Republica Federativă Germania

În C.pen. al Republicii Federative Germania este incriminată distinct infracțiunea de „înaltă trădare” de infracțiunea de „trădare de țară”. Prima faptă este statuată în Secțiunea I „Infracțiuni contra păcii, înalta trădare și punerea în pericol a statului democratic” din Titlul I „Infracțiuni contra păcii”. Cea de a doua faptă este statuată în Secțiunea II „Trădarea de țară și punerea în pericol a siguranței statului”.

În cazul înaltei trădare se face o diferențiere netă dintre regimul sancționator aplicabil pentru „înalta trădare împotriva statului federal” și „înalta trădare săvârșită împotriva unui land”. Potrivit § 81 C.pen. al Germaniei înalta trădare împotriva statului federal se sancționează cu detențiune pe viață sau închisoare de minimum de 10 ani și constă în atentarea violentă sau săvârșită prin amenințare la existența statului german sau la modificarea ordinii constituționale a statului. Înalta trădare împotriva unui land prevăzută la §82 se sancționează cu închisoare între 1 și 10 ani și constă în atentarea prin violență sau amenințarea prin violență la încorporarea teritorială integrală sau parțială a teritoriului unui land într-un alt land al statului sau separarea unei părți a landului ori modificarea ordinii constituționale a unui land [7].

Trădarea de țară descrisă la § 94 C.pen. al Germaniei constă în comunicarea unor date care

manner for an act of high treason if there is a danger of such an act occurring, including preparation for an act of high treason in cooperation with a foreign power [6].

The offense of “anti-state organizations” described in §246 of the Austrian Penal Code is part of the category of aggressions against the Austrian state and involves the formation of an organization whose sole or partial purpose is to undermine the independence, state organization regulated by the Constitution, constitutional institutions, including one of the federal states of Austria. The act is punishable by imprisonment from 6 months to 5 years. The same penalty is imposed for a person who leads such an organization, recruits members, or engages in any actions supporting it. A lighter penalty (imprisonment for up to 1 year) is imposed on those who participate in an “anti-state organization” [6].

Federal Republic of Germany

In the Penal Code of the Federal Republic of Germany, the offense of “high treason” is distinct from the offense of “treason against the country.” The first offense is established in Section I, “Crimes Against Peace, High Treason, and Endangering the Democratic State,” within Title I, “Crimes Against Peace.” The second offense is established in Section II, “Treason Against the Country and Endangering the State’s Security”.

In the case of high treason, a clear distinction is made between the sanctions applicable for “high treason against the federal state” and “high treason committed against a federal state.” According to §81 of the German Penal Code, high treason against the federal state is punishable by life imprisonment or a minimum of 10 years’ imprisonment and involves violent or threatening actions that endanger the existence of the German state or the alteration of its constitutional order. High treason against a federal state, as provided in §82, is punishable by imprisonment from 1 to 10 years and involves violent actions or threats of violence to integrate all or part of the territory of a federal state into another federal state or to separate part of the federal state’s territory, or to alter its constitutional order against the country, described in §94 of the German Penal Code, involves communicating state secrets to a foreign country or its representative, as well as disclos-

constituie secrete de stat unui stat străin sau unui reprezentant al acestuia, precum și divulgarea publică a acestor date. Este obligatoriu ca fapta să fie comisă în scopul cauzării unui prejudiciu Republicii Federative Germania sau favorizării unui stat străin în cauzează unui prejudiciu securității externe. În varianta tip infracțiunea este sancționată cu pedeapsa închisorii de cel mult 5 ani. În varianta agravată infracțiunea se pedepsește cu detențiune pe viață sau închisoarea de cel puțin 5 ani dacă este comisă prin abuz de putere de către o persoană cu funcție de răspundere obligată să păstreze secretele de stat sau dacă prin comiterea faptei se cauzează un prejudiciu deosebit de grav pentru securitatea externă a statului german [7].

La § 99 C.pen. german este statuată fapta de „activitate ca agent al serviciilor secrete”, care constă în exercitarea de către o persoană în favoarea serviciilor secrete ale unui stat străin a activității de agent în scopul comunicării sau livrării de fapte, bunuri sau informații în dauna statului german. Va exista infracțiune și atunci când subiectul declară că va exercita o asemenea activitate față de serviciile secrete ale unei puteri străine sau față de un intermediar. Fapta se sancționează cu închisoare de până la 5 ani, cu condiția că nu conține elemente prevăzute de § 94 [7].

Republica Franceză

În legislația penală a Franței sunt statuate mai multe infracțiuni care vizează trădarea de patrie, sediul incriminator fiind dislocat în Cartea IV „Despre crime și delicta împotriva națiunii, statului și liniștii publice”, Titlul I „Despre atingeri aduse intereselor fundamentale ale națiunii”, Capitolul I „Despre trădare și spionaj”.

Potrivit art. 411-1 constituie trădare de patrie faptele definite la articolele de la 411-2 până la 411-11 C.pen. După caz aceste infracțiuni sunt calificate de către legiuitor fie ca trădare de patrie dacă sunt comise de către un cetățean francez sau de către un militar în serviciu, fie ca spionaj dacă sunt comise de orice altă persoană.

Din categoria acestor fapte infracționale fac parte:

- predarea teritoriului național sau a unei părți din acesta unui stat străin, organizații străine sau agenții lor (art. 411-2). Fapta se sancționează cu detențiunea pe viață și cu amendă în mărime de 750 000 de euro;

- predarea materialelor, echipamente-

ing these secrets to the public [7].

The act must be committed with the intent to harm the Federal Republic of Germany or to favor a foreign state in causing harm to external security. In its basic form, the offense is punishable by imprisonment for up to 5 years. In the aggravated form, the offense is punishable by life imprisonment or imprisonment for at least 5 years if it is committed through the abuse of power by a person in a responsible position required to keep state secrets, or if the act causes particularly serious harm to the external security of the German state [7].

§99 man Penal Code establishes the offense of «activity as an agent of foreign intelligence services,» which involves a person acting on behalf of the intelligence services of a foreign state to communicate or deliver facts, goods, or information that harm the German state. The offense also exists if the subject declares that they will engage in such activities for the intelligence services of a foreign power or for an intermediary. The act is punishable by imprisonment for up to 5 years, provided that it does not contain elements described in §94 [7].

French Republic

In the criminal legislation of France, several offenses related to treason are defined, with the incriminatory provisions located in Book IV “Crimes and Offenses Against the Nation, the State, and Public Peace,” Title I “On Attacks Against the Fundamental Interests of the Nation,” Chapter I “On Treason and Espionage.”

According to Article 411-1, treason consists of the acts defined in Articles 411-2 to 411-11 of the Penal Code. Depending on the case, these offenses are qualified by the legislator either as treason when committed by a French citizen or a military member in service, or as espionage when committed by any other person.

These criminal acts include:

- Surrendering national territory or part of it to a foreign state, foreign organizations, or their agents (Article 411-2). This act is punishable by life imprisonment and a fine of 750,000 euros [7].

- Surrendering materials, equipment, installations, devices ensuring defense against international dangers to a foreign state, enterprises, foreign organizations, or their agents (Article 411-4). The offense is punishable by

lor, instalațiilor, aparatelor care asigură apărarea contra unor pericole internaționale unui stat străin, întreprinderi sau organizații străine sau agenților lor (art. 411-4). Infracțiunea se sancționează cu 30 ani detenție penală și cu amenda de 450.000 euro;

– întreținerea relațiilor cu un stat străin, întreprindere sau organizație străină sau cu agenții lor, în scopul comiterii ostilităților sau a unor acte de agresiune împotriva statului francez. Infracțiunea se pedepsește cu 30 ani detenție penală și cu amenda de 450.000 euro. Se sancționează cu aceeași pedeapsă furnizarea mijloacelor de comitere a ostilităților sau de îndeplinire a actelor de agresiune împotriva Franței făcută unui stat străin, întreprinderi sau organizații străine sau agenții lor (art. 411-4).

– întreținerea relațiilor cu un stat străin, întreprindere sau organizație străină sau cu agenții lor, dacă aceste relații sunt de natură să aducă atingere intereselor fundamentale ale națiunii franceze. Fapta se pedepsește cu 10 ani de închisoare și cu amenda de 150.000 euro (art. 411-5).

– transmiterea de informații, proceduri, obiecte, documente, date informatizate sau fișiere susceptibile să aducă atingere intereselor fundamentale ale națiunii. Destinatarul transmiterii poate fi un alt stat, o întreprindere sau o organizație străină, inclusiv agenții lor (art. 411-6).

– culegerea de informații, proceduri, obiecte, documente, date informatizate sau fișiere susceptibile să aducă atingere intereselor fundamentale ale națiunii, în scopul transmiterii către un stat străin, întreprindere sau organizație străină ori agenturii lor (art. 411-7). Infracțiunea se pedepsește cu 10 ani închisoare și cu amenda de 150.000 euro;

– distrugerea sau aducerea în stare de neîntrebuințare a unui act, bun, construcție, echipament tehnic, dispozitiv tehnic sau sistem de prelucrare automată a informațiilor, dacă fapta este susceptibilă să aducă atingere intereselor fundamentale ale națiunii franceze. Infracțiunea se pedepsește cu 15 ani de detenție penală și cu amenda de 225.000 euro (art. 411-8). În varianta agravantă infracțiunea se sancționează cu 20 ani detenție penală și cu amenda de 300.000 euro dacă este comisă în serviciul intereselor unui stat străin, a întreprinderi sau organizații străine etc. [8].

30 years of imprisonment and a fine of 450,000 euros.

– Maintaining relations with a foreign state, foreign enterprise, or organization, or their agents, with the intent to commit hostilities or acts of aggression against the French state. The offense is punishable by 30 years of imprisonment and a fine of 450,000 euros. The same penalty applies to providing means for committing hostilities or carrying out acts of aggression against France to a foreign state, enterprises, foreign organizations, or their agents (Article 411-4).

– Maintaining relations with a foreign state, enterprise, or foreign organization, or their agents, if these relations are likely to harm the fundamental interests of the French nation. The offense is punishable by 10 years of imprisonment and a fine of 150,000 euros (Article 411-5).

– Transmitting information, procedures, objects, documents, computerized data, or files that may harm the fundamental interests of the nation. The recipient of the transmission can be another state, a foreign enterprise or organization, including their agents (Article 411-6).

– Gathering information, procedures, objects, documents, computerized data, or files likely to harm the fundamental interests of the nation, with the purpose of transmitting them to a foreign state, foreign enterprise, foreign organization, or their agents (Article 411-7). This offense is punishable by 10 years of imprisonment and a fine of 150,000 euros.

– Destroying or rendering useless an act, property, construction, technical equipment, technical device, or automated information processing system, if the act is likely to harm the fundamental interests of the French nation. The offense is punishable by 15 years of imprisonment and a fine of 225,000 euros (Article 411-8). In the aggravated version, the offense is punishable by 20 years of imprisonment and a fine of 300,000 euros if committed in the service of a foreign state's interests, a foreign enterprise or organization, etc. [8].

Romania

In the Criminal Code of Romania, the incriminatory framework is regulated in Title X of the Special Part "Offenses Against National Security." Several offenses targeting treason are criminalized: treason (Article 394); treason by

România

În C.pen. al României cadrul incriminator este reglementat în Titlul X al Părții speciale „Infrațiuni contra securității naționale”. Sunt incriminate mai multe infrațiuni care vizează trădarea de patrie: trădarea (art. 394); trădarea prin transmiterea de informații secrete (art. 395); trădarea prin ajutarea inamicului (art. 396).

Infrațiunea de trădare de patrie poate fi comisă doar de către un cetățean român și constă în fapta „de a intra în legătură cu o putere sau cu o organizație străină ori cu agenți ai acestora, în scopul de a suprima sau știrbi unitatea și indivizibilitatea, suveranitatea sau independența statului, prin: a) provocare de război contra țării sau de înlesnire a ocupației militare străine; b) subminare economică, politică sau a capacității de apărare a statului; c) aservire față de o putere sau organizație străină; d) ajutarea unei puteri sau organizații străine pentru desfășurarea unei activități ostile împotriva securității naționale” [9].

Infrațiunea de trădarea prin transmitere de informații secrete de stat incriminată la art. 395 C.pen. al României presupune activitatea de „transmiterea de informații secrete de stat unei puteri sau organizații străine ori agenților acestora, precum și procurarea ori deținerea de documente sau date ce constituie informații secrete de stat de către cei care nu au calitatea de a le cunoaște, în scopul transmiterii lor unei puteri sau organizații străine ori agenților acestora, săvârșite de un cetățean român, se pedepsesc cu închisoarea de la 10 la 20 de ani și interzicerea exercitării unor drepturi” [9].

Trădarea prin ajutarea inamicului prevăzută de art. 396 C.pen. constă în „fapta cetățeanului român care, în timp de război: a) predă teritoriul, orașe, poziții de apărare, depozite ori instalații ale forțelor armate române sau care servesc apărării; b) predă nave, aeronave, mașini, aparate, armament sau orice alte materiale care pot servi purtării războiului; c) procură inamicului oameni, valori sau materiale de orice fel; d) trece de partea inamicului sau efectuează alte acțiuni care sunt de natură să favorizeze activitatea inamicului ori să slăbească puterea de luptă a forțelor armate române sau a armatelor aliate; e) luptă sau face parte din formații de luptă împotriva statului român sau a aliaților săi se pedepsește” [9].

Potrivit art. 398 C.pen. al României, va exista înalta trădare atunci când faptele sus-

transmitting secret information (Article 395); treason by aiding the enemy (Article 396).

The offense of treason can only be committed by a Romanian citizen and consists of the act of “contacting a foreign power or organization, or their agents, with the aim of suppressing or impairing the unity and indivisibility, sovereignty, or independence of the state, through: a) provoking war against the country or facilitating foreign military occupation; b) economic, political subversion, or undermining the state’s defense capacity; c) subjugation to a foreign power or organization; d) assisting a foreign power or organization in conducting hostile activities against national security” [9].

The offense of treason by transmitting secret state information, as stated in Article 395 of the Romanian Penal Code, involves the act of “transmitting secret state information to a foreign power or organization, or their agents, as well as procuring or possessing documents or data that constitute state secrets by those not authorized to know them, with the purpose of transmitting them to a foreign power or organization, or their agents.” Committed by a Romanian citizen, it is punishable by imprisonment for 10 to 20 years and the prohibition of certain rights [9]. Treason by aiding the enemy, as stated in Article 396, consists of “acts by a Romanian citizen, during war, such as: a) surrendering territories, cities, defense positions, depots, or installations of the Romanian armed forces or those serving defense; b) surrendering ships, aircraft, vehicles, devices, weapons, or any other materials that may serve in waging war; c) providing the enemy with people, valuables, or materials of any kind; d) joining the enemy or carrying out other actions that favor the enemy’s activities or weaken the fighting power of the Romanian armed forces or allied forces; e) fighting or being part of combat formations against the Romanian state or its allies” [9].

According to Article 398 of the Penal Code of Romania, high treason occurs when the aforementioned acts are committed by the President of Romania or another member of the Supreme Council of National Defense [9].

The offenses of treason (Article 394) and treason by transmitting secret information (Article 395) are punishable by imprisonment from 10 to 20 years and the prohibition of cer-

menționate sunt săvârșite de către Președintele României sau de către un alt membru al Consiliului Suprem de Apărare a Țării [9].

Infracțiunile de trădare (art. 394) și de trădare prin transmiterea de informații secrete (art. 395) se pedepsesc cu închisoarea de la 10 la 20 de ani și interzicerea exercitării unor drepturi, iar infracțiunile de trădare prin ajutarea inamicului și de înaltă trădare se pedepsesc cu detențiune pe viață sau cu închisoare de la 15 la 25 de ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

Republica Italiană

În Partea I-a C.pen. al Italiei „Despre delictе împotriva autorității internaționale a statului” din Titlul I „Despre delictе împotriva autorității statului” a Cărții a II-a „Despre delictе în special” sunt descrise mai multe fapte de trădare de patrie.

Cu titlul exemplificativ, la categoria acestora pot fi atribuite:

- atentate împotriva integrității, independenței sau unității statului (art. 241). Constă în acțiuni violente care pot provoca anexarea teritoriului statului sau a unei părți din acesta la un alt stat ori care aduc atingeri independenței sau unității statului italian. Fapta se sancționează cu închisoare de peste 12 ani [10];

- îndreptarea de către cetățean a armelor împotriva statului italian (art. 242). Este sancționată cu detențiune pe viață cetățeanul care îndreaptă armele împotriva statului italian sau prestează diferite servicii în forțele armate ale unei țări aflate în stare de război cu statul italian [10]. Interesant este că fapta poate fi imputată și persoanei care dintr-un anumit motiv a pierdut cetățenia italiană;

- înțelegeri cu un stat străin în scopul declanșării unui război împotriva statului italian (art. 243). Presupune fapta persoanei de a se înțelege cu un alt stat în scopul declanșării unui război sau a altor acțiuni ostile împotriva statului italian. În varianta tip, fapta este pedepsită cu închisoare de peste 10 ani, iar în cea agravată (atunci când împotriva statului italian s-a declanșat un război) cu detențiune pe viață [10];

- corupția cetățeanului din partea străinului (art. 245). Infracțiunea constă în fapta cetățeanului italian care, în mod direct sau indirect, primește sau acceptă promisiunea din partea unui străin, pentru sine sau pentru o altă persoană, de a primi bani sau orice alt folos material în scopul săvârșirii unor acte care contravin intereselor naționale. Infracțiunea se

tain rights, while the offenses of treason by aiding the enemy and high treason are punishable by life imprisonment or imprisonment from 15 to 25 years and the prohibition of certain rights.

Italian Republic

In Part I of the Penal Code of Italy, “Crimes Against the State’s International Authority,” Title I “Crimes Against the Authority of the State” from Book II “Crimes in Particular” describes several treason-related offenses.

By way of example, these include:

- Attacks on the integrity, independence, or unity of the state (Article 241). This consists of violent actions that may lead to the annexation of the state’s territory or part of it to another state, or that harm the independence or unity of the Italian state. The offense is punishable by imprisonment of more than 12 years [10].

- Directing arms against the Italian state (Article 242). A citizen who directs arms against the Italian state or serves in the armed forces of a country at war with Italy is punished with life imprisonment. Interestingly, this offense can also be attributed to a person who, for a certain reason, has lost their Italian citizenship [10].

- Agreements with a foreign state to initiate a war against Italy (Article 243). This involves an individual entering into an agreement with another state to initiate a war or other hostile actions against Italy. In the standard case, the offense is punishable by imprisonment of more than 10 years, and in the aggravated version (when a war is initiated against Italy), the penalty is life imprisonment [10].

- Corruption of an Italian citizen by a foreigner (Article 245). The offense consists of an Italian citizen, either directly or indirectly, receiving or accepting a promise of money or any other material gain from a foreigner, for themselves or another person, with the intent to commit acts that contravene national interests. The offense is punishable by imprisonment from 3 to 10 years and a fine from 516 to 2,065 euros [10].

- Complicity in the war effort (Article 246). This offense involves an individual, during wartime, promising a foreign country to favor military operations or impede military operations carried out by the Italian state. The subject may be punished with imprisonment of more than 10 years, but if the goal is achieved,

pedepsește cu închisoare de la 3 la 10 ani și cu amendă de la 516 euro la 2.065 euro [10];

– complicitate în scop de război (art. 246). Infracțiunea constă în fapta persoanei care, pe timp de război, promite unei ale țări să favorizeze operațiuni militare sau să împiedice operațiunile militare desfășurate de statul italian. Subiectul poate fi pedepsit cu închisoare de peste 10 ani, însă atunci când își atinge scopul poate fi aplicată detențiunea pe viață [10] etc.

3.2. DREPT PENAL NAȚIONAL

În C.pen. în vigoare al Republicii Moldova infracțiunea de trădare de patrie este incriminată la art. 337. Potrivit textului de lege, constituie trădare de patrie: „fapta săvârșită intenționat de către un cetățean al Republicii Moldova împotriva suveranității, independenței, unității, indivizibilității, securității sau capacității de apărare a Republicii Moldova, în interesul unui stat străin, al unei organizații străine, al unei entități anticonstituționale sau al reprezentanților lor, exprimată prin: a) trecere de partea inamicului pe timp de război sau conflict armat; b) spionaj; c) divulgare a secretului de stat; d) acordare de ajutor în vederea desfășurării unor activități ostile împotriva securității statului [11].

Infracțiunea de trădare de patrie este descrisă prin prisma a două variante agravante: săvârșirea faptei din interes material sau de o persoană publică, de o persoană cu funcție de răspundere, de o persoană cu funcție de demnitate publică (art. 337 alin. (2) C.pen. al RM) și cu provocarea decesului persoanei (art. 337 alin. (3) C.pen. al RM).

În varianta tip infracțiunea se sancționează cu închisoare de la 12 la 20 de ani. În varianta agravată prevăzută de art. 337 alin. (2) C.pen. al RM fapta se sancționează cu închisoare de la 15 ani la 20 de ani, iar în varianta agravată de la art. 337 alin. (3) C.pen. al RM închisoare de la 16 ani la 20 de ani, în ambele cazuri cu interdicția ocupării anumitor funcții sau exercitării unei activități de la 10 la 15 ani.

Cu referință la obiectul juridic special constatăm că legiuitorul moldovean chiar în dispoziția normei statuează relațiilor sociale la care se atentează prin comiterea infracțiunii de trădare de patrie. Aplicând procedeul logic și gramatical de interpretare a legii penale conchidem că infracțiunea își are ca obiect juridic special relațiile sociale a căror existență și desfășurare normală sunt condiționate de pro-

life imprisonment may be applied [10].

3.2. NATIONAL CRIMINAL LAW

In the Penal Code of the Republic of Moldova, the crime of treason is incriminated under Article 337. According to the legal text, treason is defined as “an intentional act committed by a citizen of the Republic of Moldova against the sovereignty, independence, unity, indivisibility, security, or defense capacity of the Republic of Moldova, in the interest of a foreign state, a foreign organization, an unconstitutional entity, or their representatives, expressed through: a) defection to the enemy during wartime or armed conflict; b) espionage; c) disclosure of state secrets; d) providing assistance for carrying out hostile activities against the security of the state” [11].

The crime of treason is described with two aggravating circumstances: when the act is committed for material gain or by a public official, a person with a responsible position, or a person holding public office (Article 337, paragraph 2 of the Penal Code of the Republic of Moldova), and when it causes the death of the person (Article 337, paragraph 3 of the Penal Code of the Republic of Moldova).

In its basic form, the crime is punishable by imprisonment from 12 to 20 years. In the aggravated form provided by Article 337, paragraph 2 of the Penal Code of the Republic of Moldova, the act is punishable by imprisonment from 15 to 20 years, while in the aggravated form under Article 337, paragraph 3 of the Penal Code of the Republic of Moldova, the punishment is imprisonment from 16 to 20 years, in both cases with a prohibition on holding certain positions or engaging in certain activities for 10 to 15 years.

Regarding the special legal object, it is evident that the Moldovan legislator explicitly defines the social relations targeted by the crime of treason in the provision of the norm. By applying the logical and grammatical method of interpreting criminal law, we conclude that the crime has as its special legal object the social relations whose existence and normal functioning are conditioned by the protection of the sovereignty, independence, unity, indivisibility, security, or defense capacity of the Republic of Moldova.

From the perspective of the objective el-

tejarea suveranității, independenței, unității, indivizibilității, securității sau capacității de apărare a Republicii Moldova.

Sub aspectul laturii obiective infracțiunea de trădare de patrie poate fi comisă prin patru modalități normative expres statuate în dispoziția normei. Prima modalitate, o constituie acțiunea de trecere de partea inamicului pe timp de război sau conflict armat. În doctrina de specialitate afirmă că aceasta presupune „atât deplasarea cetățeanului Republicii Moldova de partea inamicului, pe teritoriul acestuia, în dispozitivul taberei inamice, cât și comiterea altor acțiuni de natură să favorizeze activitatea dușmanului ori să slăbească puterea de luptă a armatei naționale sau aliate” [12, p. 527]. Pentru existența infracțiunii este obligatoriu ca trecerea de partea inamicului să fie comisă pe timp de război sau în timpul desfășurării unui conflict militar.

A doua modalitate normativă de săvârșire a trădării de patrie o constituie spionajul. În dispoziția normei de la art.337 C.pen. legiuitorul nu oferă noțiunea de spionaj, făcând referire indirectă la art. 338 C.pen., care incriminează distinct și definește această conduită infracțională. Infracțiunea constă în „transmiterea, sustragerea sau culegerea de informații ce constituie secret de stat în vedere transmiterii unui stat străin, unei organizații străine, unei entități anticonstituționale sau agenturii lor, precum și transmiterea sau culegerea, din însărcinarea serviciului de spionaj străin sau al unei entități anticonstituționale, a altor informații pentru a fi folosite în dauna intereselor Republicii Moldova, dacă spionajul este săvârșit de un cetățean străin sau de un apatrid” [11]. Delimitarea dintre spionajul prevăzut de art. 337 C.pen. de cel prevăzut de art. 338 C.pen. se face prin prisma subiectului infracțiunii. În primul caz subiect al infracțiunii este cetățeanul Republicii Moldova, iar în cel de al doilea caz – cetățeanul străin sau apatridul.

Cea de a treia modalitate normativă de comitere a infracțiunii de trădare de patrie o constituie „divulgarea secretului de stat”. Spre deosebire de șantaj, în cazul divulgării secretului de stat are loc transmiterea sau comunicarea unor informații care constituie secret de stat unui stat străin, organizații străine, entități anticonstituționale sau al reprezentanților acestora, săvârșită de către o persoană căreia aceste informații i-au fost încredințate sau i-au devenit cunoscute în legătură cu serviciul sau cu munca sa.

ement, the crime of treason can be committed through four explicitly defined normative modalities in the provision of the norm. The first modality is the act of defection to the enemy during wartime or armed conflict. Legal doctrine asserts that this involves “both the movement of a citizen of the Republic of Moldova to the enemy’s side, on their territory, into the enemy camp, as well as the commission of other actions aimed at supporting the enemy’s activities or weakening the fighting power of the national or allied army” [12, p. 527]. For the crime to exist, it is mandatory for the defection to take place during wartime or in the course of an armed conflict.

The second normative modality for committing treason is espionage. In the provision of Article 337 of the Penal Code, the legislator does not provide a definition of espionage, but indirectly refers to Article 338 of the Penal Code, which distinctly incriminates and defines this criminal behavior. The crime consists of “the transmission, theft, or collection of information that constitutes state secrets with the intent of transmitting it to a foreign state, foreign organization, unconstitutional entity, or their agents, as well as the transmission or collection, on behalf of a foreign intelligence service or an unconstitutional entity, of other information for use against the interests of the Republic of Moldova, if the espionage is committed by a foreign citizen or a stateless person” [11]. The distinction between espionage under Article 337 and that under Article 338 is made based on the subject of the crime. In the first case, the subject of the crime is a citizen of the Republic of Moldova, while in the second case, the subject is a foreign citizen or a stateless person.

The third normative modality for committing the crime of treason is the “disclosure of state secrets.” Unlike blackmail, in the case of the disclosure of state secrets, there is the transmission or communication of information that constitutes state secrets to a foreign state, foreign organizations, unconstitutional entities, or their representatives, committed by a person to whom this information was entrusted or who became aware of it due to their service or work.

The final modality of committing treason is “providing assistance for carrying out hostile

Ultima modalitate de comitere a trădării de patrie o constituie „acordarea de ajutor pentru desfășurarea unor activități ostile împotriva securității statului”. Legiuitorul nu arată care sunt activitățile ostile ce pot fi aplicate în dauna securității. În tăcerea legii, doctrina de specialitate consemnează că din categoria acțiunilor ostile fac parte „recrutarea persoanelor pentru forțele militare a inamicului; procurarea de valori și materiale de orice fel pentru inamic etc.” [13, p.749]; „recrutarea persoanelor pentru serviciul de cercetare străin, favorizarea spionilor străini, a diversioniștilor, comiterea unor acțiuni pentru antrenarea Republicii Moldova într-un război sau spre întreruperea relațiilor diplomatice ori a contractelor internaționale cu alte țări etc.” [12, p. 527].

Sub aspectul laturii subiective infracțiunea de trădare de patrie se exprimă prin intenție directă, subiectul prevede urmarea imediată, adică starea de pericol de pericol pentru securitatea statului și dorește survenirea acestei urmări. Pentru existența infracțiunii este obligatoriu ca făptuitorul să acționeze în interesul unui stat străin, al unei organizații străine, al unei entități anticonstituționale sau al reprezentanților lor.

4. CONCLUZII

O primă constare care se impune este legată de vulnerabilitatea modelului legislativ de incriminare a infracțiunii de trădare de patrie, vulnerabilitate determinată de contextul istoric-evolutiv al legislației penale a Republicii Moldova. Se poate lesne observa că la baza incriminării trădării de patrie stă abordarea sovietică a fenomenului, abordare preluată din C.pen. al RSSU din 1927 și din C.pen. al RSSM din 1961. Considerăm că un asemenea model nu corespunde actualelor necesități și nu poate asigura o prevenire penală eficientă a noilor conduite de pericol săvârșite împotriva securității Republicii Moldova (organizarea separatismului, promovarea războiului hibrid, organizarea fraudărilor în masă a proceselor electorale, sabotaj energetic etc.). Este o concluzie pe cât se poate de firească, întrucât condițiile sociale care au stat la baza incriminării trădării de patrie în sistemul sovietic în anul 1927 diferă și sunt diametral opuse față de actualele condiții sociale care impun o reconceptualizare a sistemului de prevenire penală. În context, este inacceptabil ca într-un stat

activities against the security of the state.” The legislator does not specify which hostile activities may be directed against the state’s security. In the absence of clarification in the law, legal doctrine notes that hostile actions may include “recruiting people for the enemy’s military forces; procuring goods and materials of any kind for the enemy, etc.” [13, p. 749]; “recruiting people for foreign intelligence services, aiding foreign spies, saboteurs, and committing actions to involve the Republic of Moldova in a war or to break diplomatic relations or international contracts with other countries, etc.” [12, p. 527].

From the perspective of the subjective element, the crime of treason is committed with direct intent. The subject foresees the immediate consequence, namely the state of danger to the state’s security, and desires this result to occur. For the crime to exist, it is mandatory for the perpetrator to act in the interest of a foreign state, foreign organization, unconstitutional entity, or their representatives.

4. CONCLUSIONS

One of the first observations that must be made is related to the vulnerability of the legislative model incriminating the crime of treason, a vulnerability determined by the historical and evolutionary context of the criminal law of the Republic of Moldova. It is easily noticeable that the foundation for criminalizing treason is rooted in the Soviet approach to the phenomenon, a perspective taken from the 1927 Penal Code of the Ukrainian SSR and the 1961 Penal Code of the Moldovan SSR. We believe that such a model does not correspond to current needs and cannot provide effective criminal prevention of new harmful behaviors committed against the security of the Republic of Moldova (such as organizing separatism, promoting hybrid warfare, organizing large-scale electoral fraud, energy sabotage, etc.). This is a completely logical conclusion, as the social conditions that underpinned the criminalization of treason in the Soviet system in 1927 are diametrically opposed to the current social conditions, which require a reconceptualization of the criminal prevention system. In this context, it is unacceptable for a democratic state with European aspirations to base the protection of state security, territorial inviolability, and sov-

democratic, cu aspirații europene, protecția securității statului, inviolabilității teritoriale, suveranității să fie fundamentată în baza unui concept sovietic perimat care nu mai corespunde rigorilor timpului.

Prin urmare, în perspectiva unor modelări legislative, se face necesară evaluarea capacității și sustenabilității protectorii penale a securității statului la noile pericole apărute în condițiile firești de evoluție a relațiilor sociale.

În același context, mai menționăm că norma incriminatorie de la art. 337 C.pen. al RM ar urma să fie trecută prin „sita” standardelor de calitate a normativului penal care rezultă din rigorile principiului legalității penale. În acest sens considerăm că ar trebui clarificată și redefinită legislativ expresia „activități ostile”, prin specificarea acțiunilor concrete care pot avea un caracter ostil pentru Republica Moldova (a se vedea în acest sens tehnica legislativă utilizată în particular de C.pen. al Franței, C.pen. al României, C.pen. al Italiei etc.).

De asemenea, în eventuală revizuire legislativă a art. 337 C.pen. al RM propunem o remodelare a normei, prin sancționarea graduală a faptei de trădare de patrie în funcție de gravitatea modalităților normative prin care aceasta se poate manifesta. În viziunea noastră, aplicarea acelorași sancțiuni pentru toate modalitățile normative ale trădării de patrie nu este tocmai o abordare echitabilă corelată cu gravitatea fiecăreia dintre aceste modalități. Spre exemplu, nu considerăm echipabilă soluția individualizării legale prin instituirea acelorași sancțiuni penale pentru trădarea de patrie săvârșită prin „trezirea de partea inamicului pe timp de război sau conflict armat” și trădarea de patrie săvârșită prin „divulgarea secretului de stat” sau „spionaj”. Dintr-o atare abordare, propunem instituirea de către legiuitor a unor regimuri sancționatorii diferențiate pentru diferitele modalități normative de comitere a infracțiunii de trădare de patrie. De tehnică legislativă acest lucru poate fi realizat fie în cadrul uneia și aceluiași norme penale prin suplinirea art. 337 C.pen. al RM cu noi alineate, fie în cadrul unor articole diferite, obiectul de incriminare și sancționare al cărora ar corespunde cu una sau mai multe modalități normative a trădării de patrie.

ereignty on an outdated Soviet concept that no longer meets the demands of the present time.

Therefore, in the perspective of future legislative reforms, it is necessary to evaluate the capacity and sustainability of criminal law protection for state security in the face of new dangers arising from the natural evolution of social relations.

In the same context, we also mention that the incriminating norm of Article 337 of the Penal Code of the Republic of Moldova should be tested against the “filter” of penal normative standards, resulting from the requirements of the principle of legality in criminal law. In this sense, we believe that the expression “hostile activities” should be clarified and redefined legislatively by specifying concrete actions that could be considered hostile to the Republic of Moldova (for example, see the legislative techniques used in the Penal Codes of France, Romania, Italy, etc.).

Furthermore, in any potential legislative revision of Article 337 of the Penal Code of the Republic of Moldova, we propose a redesign of the norm, with a gradual sanctioning of the crime of treason depending on the severity of the normative modalities through which it can manifest. In our view, applying the same sanctions to all normative modalities of treason is not a fair approach in relation to the severity of each of these modalities. For example, we do not consider it equitable to establish the same legal consequences for treason committed through “defection to the enemy during wartime or armed conflict” and treason committed through “disclosure of state secrets” or “espionage.” From this perspective, we propose that the legislator introduce differentiated sanctioning regimes for the different normative modalities of committing the crime of treason. From a legislative technique standpoint, this could be achieved either within the same penal norm by supplementing Article 337 of the Penal Code with new paragraphs, or through separate articles, each corresponding to the incrimination and sanctioning of one or more normative modalities of treason.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

BIBLIOGRAPHICAL REFERENCES

1. Legea securității statului din 31.10.1995 nr. 618 din 31.10.1995 (M. Of. din 13.02.1997 nr.10-11, art. 117).
2. Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova „Privind aprobarea Strategii securității naționale a Republicii Moldova” din 17.01.2024 (M. Of. din 17.01.2024 nr. 17-19 art. 28).
3. Hanga V., Marcu L. P., Cronț Gh. și col. Istoria dreptului românesc, vol. I, București: Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1980.
4. Codul penal roman din 1864, Text republicat în Monitorul Oficial, Partea I din 22 octombrie 1912. <https://lege5.ro/App/Document/g42tamju/codul-penal-din-1864>.
5. Уголовное законодательство СССР и Союзных Республик, Сборник под. ред. Д. С. Караева, Москва, 1957.
6. Bundesrecht konsolidiert: Gesamte Rechtsvorschrift für Strafgesetzbuch, Fassung vom 02.12.2024 Druckansicht. <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10002296> (accesat la 27.11.2024);
7. Strafgesetzbuch (StGB) zuletzt geändert durch Art. 2 Abs. 2 G v. 7.11.2024. <https://www.gesetze-im-internet.de/stgb/StGB.pdf> (accesat la 27.11.2024);
8. Code pénal de la République Française. <https://www.legifrance.gouv.fr/codes/section> (accesat la data de 18.11.2024);
9. Codul penal al României din 17.07.2009 (M. Of. nr. 510 din 24 iulie 2009). <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/223635> (accesat la 27.11.2024);
10. Codice penale, Testo del Regio Decreto 19 ottobre 1930, n. 1398 aggiornato al D.L. 1° ottobre 2024, n. 137. <https://www.altalex.com/documents/codici-altalex/2014/10/30/codice-penale> (accesat la 27.11.2024).
11. Cod penal al Republicii Moldova (M. Of. Nr. 72-72 din 14.04.2009). https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=121991&lang=ro (accesat la 27.11.2024).
12. Borodac A., Manual de Drept Penal, Partea Specială (pentru învățământul universitar), Chișinău, 2004.
13. Ulianovschii X., În: Cod penal al Republicii Moldova, Comentariu, Chișinău: Ed. „Sarmis”, 2009.

Despre autor:

Radion COJOCARU,
profesor universitar, doctor
Academia „Ștefan cel Mare” a MAI,
ROR: <https://ror.org/036kvxa54>,
Universitatea „Dunărea de Jos”,
Galați, România,
e-mail: radioncojocaruu@gmail.com,
ORCID: 0000-0002-3809-7392

About the author:

Radion COJOCARU,
PhD, university professor
Academy „Ștefan cel Mare” of the MIA,
ROR: <https://ror.org/036kvxa54>,
„Lower Danube” University, Galați, Romania,
e-mail: radioncojocaruu@gmail.com,
ORCID: 0000-0002-3809-7392